

Skolekarakterer: Selvdisiplin viktigere enn intelligens?

Reidar Ommundsen

Reidar Ommundsen

Den kjente amerikanske psykologen Martin Seligman har sammen med Angela Duckworth gjennomført to tankevekkende undersøkelser omkring betydningen av selvdisiplin for skoleprestasjoner og videre utdanning.

Den første undersøkelsen tok for seg 140 skoleungdommer i 15- til 16-årsalderen. De besvarte et spørreskjema om egen opplevelse av selvdisiplin i dagliglivet. Samtidig besvarte både lærere og foreldre et spørreskjema om hvordan de oppfattet ungdommenes selvdisiplin i skole- og hjemmesituasjonen. Så gikk ungdommene hver for seg igjennom en test spesielt konstruert for formålet. Tidligere har man vært av den oppfatning at barns selvdisiplin kunne skåres ut fra deres evne til å utsette en mindre belønning som ble tilbudt dem her og nå. Dette svarer til at en elev velger å lese til eksamen en kveld med sikte på et bedre eksamensresultat tre måneder senere, istedenfor å gå på kino med vennene.

Testen inneholdt en rekke tenkte situasjoner der elevene skulle velge om de ville ta belønning umiddelbart – for eksempel et mindre pengebeløp eller gå ut sammen med venner, fremfor å vente på en større belønning, for eksempel en større pengesum eller et bedre eksamensresultat på et senere tidspunkt. Ut fra elevenes svar på denne testen, og ut fra informasjonen i de andre spørreskjemaene, lagde forskerne en samlet indeks for den enkelte elevs grad av selvdisiplin.

Etter et år innhentet forskerne opplysninger om elevenes skolekarakterer ved den avsluttende eksamen, om deres fravær i løpet av året og om de var blitt tatt opp på en videregående utdanning. Det var en forbausende sterk sammenheng mellom elevenes grad av selvdisiplin og alle de forhold som ble registrert året etter: De med størst selvdisiplin presterte betydelig bedre ved den avsluttende kunnskapsprøven, og de fikk langt oftere opptak på ettertraktete utdanninger.

En skeptiker vil selvsagt straks spørre om forskjellene i prestasjoner kunne forklares ut fra at elevene i utgangspunktet var forskjellig utrustet med intelligens. Med rette, for denne muligheten kunne undersøkelsen ikke si noe om. Derfor gjorde forskerne nok en studie. Denne gangen målte de selvdisiplinen til 164 nye elever i samme aldersgruppe. Men i tillegg målte de elevenes intelligens med en test som benyttes innenfor skolesystemet i USA. De fant igjen at grad av selvdisiplin hadde sterk sammenheng med elevenes karakterer senere. Men mer overraskende var det kanskje at ulike statistiske analyser viste at betydningen av selvdisiplin var dobbelt så stor som betydningen av elevens intelligens! De fant også at elever med høy selvdisiplin i hjemmet brukte mer tid på skolearbeidet og mindre tid på TV enn andre elever.

De to amerikanske psykologene konkluderer med at den viktigste forklaringen er en form for underprestasjon («underachievement»). Mange barn med gode evner får ikke utnyttet evnene til senere utdanning, noe som trolig skyldes at de mangler selvdisiplin.